

เสี้ยวผืนเหวิน (小品文) : ร้อยแก้วปณิกะ

ถาวร สิกขโกศล¹

เสี้ยวผืนเหวิน (小品文) เป็นรูปแบบการประพันธ์ร้อยแก้วสำคัญประเภทหนึ่งของจีนคำนี้เดิมเรียก เสี้ยวผืน (小品) ต่อมาเกิดคำเสี้ยวผืนเหวิน (小品文) ขึ้นราวช่วงปลายราชวงศ์ชิงต่อต้านยุคสาธารณรัฐ (พ.ศ. 2454 - 2491) คำว่า 文 เดิมที่หมายถึง 文章 หรือ บทประพันธ์ เสี้ยวผืนเหวิน ก็คือ บทประพันธ์แบบเสี้ยวผืน (小品之文章) นั่นเอง พจนานุกรมฉือไห่ บรรพวรรณคดี (辞海文学分册) ได้อธิบายคำทั้งสองนี้ไว้ว่า

“เสี้ยวผืน (小品) : ชื่อรูปแบบการประพันธ์ เป็นคำรวมเรียกงานเขียนขนาดสั้นที่แสดงความนึกคิด พรรณณะ อารมณ์ตลอดจนความรู้ที่เกี่ยวข้อง (ตามหัวข้อที่ผู้เขียนเสนอ) เช่น เสี้ยวผืนสมัยทราชวงศ์ (พ.ศ. 1161 - 1450) เสี้ยวผืนของคณยุคราชวงศ์ถัง (พ.ศ. 763 - 1124) เสี้ยวผืนยุคราชวงศ์หมิง (พ.ศ. 1911 - 2187) เป็นต้น ชื่อเสี้ยวผืนนี้เริ่มปรากฏเมื่อคริสต์ศตวรรษที่ 4 ในงานแปลปรัชญาปารมิตาสูตของพระกุมารชีฟ (ค.ศ. 343 - 415 หรือ พ.ศ. 886 - 958 ราชวงศ์จิ้นหลังสามก๊ก) ท่านเรียกฉบับเนื้อความละเอียด (27 เล่ม สมุดจีน) ว่า ตำผืนปัวญวัจ (大品般若经) - มหาปรัชญาปารมิตาสูต ฉบับเนื้อหาย่อ (10 เล่ม) ว่า เสี้ยวผืนปัวญวัจ (小品般若经) - จุลปรัชญาปารมิตาสูต ดูคำ เสี้ยวผืนเหวิน (小品文) ประกอบ”

“เสี้ยวผืนเหวิน (小品文) : รูปแบบหนึ่งของวรรณกรรมร้อยแก้ว มีเอกลักษณ์เรียบง่ายแต่ลึกซึ้ง เสนอเรื่องราวอย่างกระชับมีชีวิตชีวาด้วยสำนวนภาษาที่ระคนทั้งการบรรยาย พรรณนาและอภิปรายอย่างเหมาะสมชวนอ่าน งานเขียนลักษณะนี้จีนมีมาแต่โบราณ แต่แพร่หลายมากในยุคราชวงศ์หมิงและชิง ปัจจุบันเสี้ยวผืนเหวินมีเนื้อหาต่างกัน โดยทั่วไปจึง

¹ ถาวร สิกขโกศล อดีตผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปัจจุบันเป็นนักวิชาการอิสระ

林运熙，泰国法政大学人文学院中文系助教授，现已退休。

Taworn Sikkhakosol, assistant professor, Chinese Department, Faculty of Liberal Arts, Thammasat University.

He is now retired.

แบ่งประเภทเป็น เสี้ยวผืนเสียดสีวิจารณ์ เสี้ยวผืนเชิงสังคม เสี้ยวผืนประวัติศาสตร์ เสี้ยวผืนวิทยาศาสตร์ เหล่านี้เป็นต้น”

ส่วนมหาสารานุกรมจีนบรรพวรรณคดี (大百科全书：中国文学) อธิบายความหมายของคำว่า เสี้ยวผืนเหวิน (小品文) ไว้ว่า

“เสี้ยวผืนเหวิน (小品文) : รูปแบบวรรณกรรมร้อยแก้วประเภทหนึ่ง คำนี้ปรากฏครั้งแรกในพระสูตรแปลสมัยราชวงศ์จิ้น ฉบับย่อเรียกเสี้ยวผืน (小品) ฉบับละเอียด เรียกว่าตัวผืน (大品) ต่อมาใช้ศัพท์เสี้ยวผืนเป็นคำรวมเรียกงานเขียนเบ็ดเตล็ดขนาดสั้นที่เนื้อหาและลีลาหรือท่วงทำนองการเขียนเสรี ไม่มีกรอบตายตัว ถึงทศวรรษที่ 20 (ค.ศ. 1921 – 1930) คำเสี้ยวผืนเหวิน มีชื่อเรียกต่างออกไปอีกว่า ‘เสี้ยวผืนสำนเหวิน (小品散文)’ หรือ ‘สำนเหวินเสี้ยวผืน (散文小品)’ มีความหมายกว้าง หมายถึงรูปแบบสำคัญของวรรณกรรมอันได้แก่ร้อยกรอง (Verse 诗歌) นิยาย ซึ่งกินความถึงนวนิยายและนิทานด้วยถือเป็นเรื่องสมมุติ (Fiction 小说) ละคร (Drama 戏剧) ซึ่งหมายถึงบทละครอันเป็นวรรณคดีและร้อยแก้ว (Prose 散文) --- (ข้อความต่อไปกล่าวถึงวิวัฒนาการของวรรณกรรมเสี้ยวผืนในจีน)”

จากข้อมูลทั้งสามข้างต้นนี้ทำให้ได้ข้อสรุปเบื้องต้นว่า คำ เสี้ยวผืน (小品) มีที่มาจากการแปลพระสูตร วรรณกรรมประเภทเสี้ยวผืนของจีนมีมาช้านานแต่แพร่หลายในสมัยราชวงศ์หมิงและชิง ต่อมาในทศวรรษที่ 20 จีนใช้คำว่า เสี้ยวผืนเหวิน เสี้ยวผืนสำนเหวิน สำนเหวินเสี้ยวผืน ในความหมายกว้างคือมีความหมายเท่ากับคำสำนเหวิน เป็นคำแปลคำว่า Prose ตามการจัดประเภทของวรรณกรรมตะวันตก

แต่โดยทั่วไปแล้วคำว่า Prose แปลเป็นภาษาจีนว่า สำนเหวิน (散文) ส่วนเสี้ยวผืนเหวิน (小品文) ใช้เป็นคำแปลงานเขียนประเภท Essay ซึ่งเป็นสำนเหวินหรือ Prose ประเภทหนึ่ง ดังที่มีคำนิยามคำ เสี้ยวผืนเหวินว่าเป็น “รูปแบบวรรณกรรมร้อยแก้ว (散文 Prose) ประเภทหนึ่ง” และพจนานุกรมภาษาจีนฉบับปัจจุบันอธิบายเป็นภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (现代汉语词典：英汉双语) แปลและอธิบายคำ เสี้ยวผืนเหวิน (小品文) เป็นภาษาอังกฤษว่า Essay; form of prose that is short in length, vivid in format, and diverse in content.

เนื่องจากคำเสียผืนเหวินใช้เป็นคำแปลคำว่า Essay จึงควรทำความเข้าใจวรรณกรรมประเภทนี้ไว้บ้าง

หนังสือ A Glossary of Literature Terms (ศัพท์านุกรมวรรณคดี) ของ M.H. Abrams อธิบายคำ Essay ไว้พอสรุปได้ว่า Essay เป็นการแสดงความขนาดสั้น เขียนเป็นร้อยแก้ว กล่าวถึงเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แสดงออกซึ่งทัศนะอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือจงใจให้เรายอมรับสมมุติที่เกี่ยวกับเรื่องหนึ่ง Essay ต่างจากงานเขียนทางวิชาการ (Treatise - ศาสตร์นิพนธ์) หรือคำอธิบายอันลึกซึ้งในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยใช้หลักวิชาการอย่างสูงหรือมีเนื้อหาสาระ (Dissertation - ดุษฎีนิพนธ์) ตรงที่ Essay มิได้ถือเอาว่าจะเป็นการแสดงเหตุผลอย่างมีระบบและสมบูรณ์ Essay เป็นเรื่องที่เขียนให้คนทั่วไปอ่านจึงไม่ค่อยเขียนถึงเรื่องที่เป็นวิชาการและมักมีวิธีการต่างๆ อย่างอิสระ เช่น มีเกร็ดตัวอย่างที่เด่นๆ รวมทั้งอารมณ์ขัน เพื่อให้น่าอ่านยิ่งขึ้น งานเขียนลักษณะ Essay มีมาตั้งแต่ยุคกรีกและโรมันโบราณ แต่ปรากฏชัดในฝรั่งเศสเมื่อคริสต์ศตวรรษที่ 16

อาจารย์เปลื้อง ณ นคร เขียนเล่าเรื่องที่มาของ Essay ไว้ในหนังสือศิลปะการประพันธ์ว่า “เมื่อ ค.ศ. 1571 (พ.ศ. 2114) ผู้มีตระกูลชาวฝรั่งเศสคนหนึ่งชื่อมงเตญ (Montagne) เกิดความเบื่อหน่ายโลก จึงเก็บตัวอยู่ในปราสาทของเขาเอง ค้นคว้าศึกษาเรื่องราวต่างๆ จากห้องสมุดอันใหญ่โตของเขา เมื่ออ่านหนังสือเรื่องอะไรไปแล้ว หรือเมื่อนั่งรำพึงอยู่คนเดียว เกิดความนึกคิดอะไรขึ้นมาก็บันทึกไว้ในสมุด บางเรื่องสั้น บางเรื่องยาว แล้วแต่อารมณ์และความนึกคิดจะพาไป เรื่องต่างๆ เหล่านี้เขาได้รวบรวมพิมพ์เป็นเล่ม ให้ชื่อในภาษาฝรั่งเศสว่า ‘เอสเซย์ส์ (Essais)’ ซึ่งตามศัพท์ฝรั่งเศสว่า ความพยายามหรือการทดลอง เพราะมงเตญถือว่าเรื่องต่างๆ ที่เขาจดลงไว้นั้นยังไม่สำเร็จบริบูรณ์ เป็นเพียงความพยายามที่เขานึกอะไรได้ก็จดๆ ลงไว้ เมื่อเรื่องของมงเตญพิมพ์ออกจำหน่ายในครั้งนั้น ปรากฏว่ามีคนชอบอ่านกันมาก ต่อมาเรื่องนี้มีผู้แปลเป็นภาษาอังกฤษ Essay ซึ่งตามศัพท์แปลว่า การพยายาม การทดลอง เช่นเดียวกัน คำว่า Essay (เอสเซย์) จึงเป็นชื่อวรรณกรรมประเภทหนึ่งตั้งแต่นั้นมา

ฟรานซิส เบคอน (Francis Bacon) ใช้คำนี้เป็นครั้งแรกในภาษาอังกฤษในหนังสือชื่อ Essay ของเขา ซึ่งรวมข้อเขียนขนาดสั้น แต่มีความลึกซึ้งจริงจัง ไม่เป็นกันเองอย่างมงเตญ ต่อมา Essay จึงแยกเป็นสองแบบ คือ Essay แบบเป็นทางการ (Formal Essay) กับแบบไม่เป็นทางการ (Informal Essay)

นอกจากนี้อเล็กซานเดอร์ โป๊ป (Alexander Pope) กวีชาวอังกฤษยังใช้คำว่า Essay กับร้อยกรองเชิงอธิบาย เช่น Essay on Man แต่การใช้คำ Essay กับบทอธิบายที่เป็นร้อยกรองเช่นนี้ หลังคริสต์ศตวรรษที่ 18 แล้วไม่มีใครมีผู้นิยม

ในคริสต์ศตวรรษที่ 18 โจเซฟ แอดดิสัน ริชาร์ด สตีล แซมมวล จอห์นสัน และโอลิเวอร์ โกลด์สมิท ได้นำวิธีเขียน Essay แบบไม่เป็นทางการกับแบบเป็นทางการมาผสมผสานกัน เขียนบทความวิจารณ์สังคม ในปัจจุบัน Essay แบบเป็นทางการ จำแนกออกเป็นหลายชนิดแล้วแต่เนื้อหา ลีลาการเขียนและความยาว จะมีชื่อเรียกต่างกันหลายชื่อ เช่น บทความ (Article) วาทีนิพนธ์ (Dissertation แปลเป็นไทยได้อีกอย่างว่า ดุษฎีนิพนธ์) หรือวิทยานิพนธ์ (Thesis) และการนำเสนอข้อเท็จจริงได้กลายเป็นจุดมุ่งหมายหลัก แทนที่จะเป็นลีลาการเขียนหรือประสิทธิผลทางวรรณคดีอย่างแต่ก่อน

ลักษณะและจุดมุ่งหมายเดิมของ Essay เน้นศิลปะการเขียนและความนึกคิดของผู้เขียนมากกว่าวิชาการ ไม่ยาวมาก เป็นความเรียงที่กะทัดรัดเสรี ตรงกับลักษณะของเสี่ยวผิ่นเหวิน (小品文) ของจีน ลักษณะดังกล่าวนี้คือลักษณะสำคัญของ Essay แบบไม่เป็นทางการ ส่วน Essay แบบเป็นทางการคือความเรียงทั่วไปซึ่งพัฒนาแยกเป็นหลายชนิดย่อย

ฉะนั้นคำ เสี่ยวผิ่นเหวิน ที่แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า Essay นั้น หมายถึง Essay แบบไม่เป็นทางการ เป็นงานเขียนเชิงวรรณศิลป์

พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมอังกฤษ – ไทยของราชบัณฑิตยสถาน แปลคำ Essay เป็นคำไทยว่า ความเรียง ในความหมายที่ครอบคลุม Essay ทั้งสองประเภท แต่ในแง่ Essay แบบดั้งเดิมนั้น อาจารย์เปลื้อง ณ นครมีความเห็นว่า “ที่เราแปลกันว่า บทความเรียงหรือเรียงความนั้น แปลเอาแต่ความหมาย ที่จริงไม่ตรงกับชื่อเดิมนัก บทความเรียงทางการเมืองของอัสวาทู ที่เรียกว่า ‘ปถิกนคตตี’ ของอัสวาทูนั้น คำ ‘ปถิกนคตตี’ ออกจะใกล้เคียงวรรณกรรมที่เรียกว่า เอสเซย์ (Essay) มาก”

อย่างไรก็ตามในช่วงแรกอาจารย์เปลื้องก็แปล Essay ว่า บทความเรียง แยกออกเป็นสองประเภทคือ ความเรียงเชิงสาระ (Formal Essay) กับความเรียงเชิงปถิกนกะ (Informal Essay) แต่ต่อมาท่านพยายามหาคำใหม่ใช้แทนความเรียง (เชิงปถิกนกะ) ให้เหมาะสมกับลักษณะวรรณกรรมประเภทนี้ ซึ่งเน้นศิลปะการเขียนให้ชวนอ่านมากกว่าความเป็นวิชาการ ในคำบรรยายวิชาประพันธ์ศาสตร์ว่าด้วยร้อยแก้ว ท่านมีข้อเสนอว่า เรียงความ ความเรียง

ความกรอง สามคำที่เราใช้กันอยู่นี้มีปัญหาว่าหมายถึงอะไรกันแน่ เราน่าจะกำหนดความหมายของคำทั้งสามให้แน่นอนและจะขอเสนอความคิดดังนี้

เรียงความ คือ การแต่ง ที่เราเคยเรียกว่าแต่งไทยในโรงเรียนนั่นเอง และใช้คำว่า “เรียงความ” ในลักษณะแสดงอาการกระทำ

ความเรียง คือ ข้อความที่เรียบเรียงเป็นภาษาร้อยแก้ว กล่าวถึงความเรียง (Composition) ที่นักเรียนฝึกหัดเขียนกันในโรงเรียน อย่างเช่นที่ครูตั้งหัวข้อให้นักเรียนเขียนเป็นความเรียงเชิงพรรณนาบ้าง ประวัติศาสตร์บ้าง

ความกรอง คือ ความเรียงเชิงวรรณศิลป์ (Essay, Literary composition) ซึ่งถือเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่ง ราวสี่หรือห้าหน้ากระดาษ ถ้าคิดเป็นจำนวนคำก็ราว 500 ถึง 2,000 คำ มักเป็นเรื่องแปลกๆ ขำๆ คมคาย เพื่อให้อ่านกันเพลินๆ แต่อย่างไรก็ตามก็มีความรู้หรือแก่นแฝงอยู่ด้วยเสมอ อย่างเช่นเรื่อง ‘คนตายขายคนเป็น’ ของครูเทพ

นักเขียนความกรองรุ่นบุกเบิกของไทยคือ นักเรียนอังกฤษรุ่นแรกๆ ที่มีชื่อเสียงมาก ได้แก่ เจ้าพระยาอรรคมหาคัมภีร์ อัครพาหุ (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว) น.ม.ส. (กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์) รุ่นหลังมาที่เขียนได้น่าอ่านที่สุดเห็นจะเป็น ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช นอกจากนี้ก็มี ฮิวเมอริสต์ (ครูบ ไซยสุ) ความกรองของไทยส่วนมากมีลักษณะเป็นสารคดีอยู่ด้วย ส่วนที่เข้าลักษณะสารคดีปกิณกะ ปัจจุบันมีน้อย

คำว่า “ความกรอง” ที่อาจารย์เปลื้อง ณ นคร เสนอนี้เหมาะสมมาก เพราะหมายถึงข้อความอันกลั่นกรองดีแล้วทั้งเนื้อหา ภาษาและวิธีการเขียน ตรงกับลักษณะของ Informal Essay ซึ่งเป็น Essay ที่มีมาก่อนและมีคุณค่าทางวรรณคดีสูงกว่า Formal Essay แต่น่าเสียดายที่คำนี้ไม่มีผู้ใช้ตาม ไม่ติดอยู่ในภาษา

โดยลักษณะเนื้อหาและความยาวของ Informal Essay และเสี้ยวผืนเหวิน (小品文) มีลักษณะเป็นปกิณกะคดี โดยลักษณะภาษาซึ่งกลั่นกรองอย่างดีและเหมาะสมกับเนื้อหา มีลักษณะเป็นความกรอง ทั้งสองคำนี้จึงน่าจะใช้เป็น คำแปลของคำว่าเสี้ยวผืนเหวินของจีนได้ แต่คำทั้งสองนี้ในปัจจุบันคนไม่ค่อยคุ้น

คำที่คนน่าจะคุ้นกว่าคือ ความเรียงเชิงปกิณกะ แต่ว่าคำว่าความเรียงไม่มีความหมายนัยประหวัดของความไพเราะสละสลวยเท่าคำว่าร้อยแก้ว คำนี้แรกทีเดียวหมายถึงการแปลภาษาบาลีเป็นภาษาไทยอย่าง “เอาแก้วมาร้อยเป็นพวง” โดยยกภาษาบาลีมาคำหนึ่ง

แล้วแปลเป็นความเรียงภาษาไทยที่สละสลวย สลับไปเช่นนั้นตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง ต่อมาจึงหมายถึงความเรียงที่ไพเราะสละสลวยด้วยเสียงและความหมาย ดังแกวที่เอามาเรียงร้อยเป็นเรื่องราว คำร้อยแก้วจึงมีความหมายนัยประหวัดทางวรรณศิลป์ดีกว่าคำว่าความเรียง

เสี้ยวผืนเหวิน เป็นความเรียงที่สละสลวยไพเราะ เหมาะเจาะทั้งเสียงและความหมาย เข้าลักษณะของร้อยแก้ว เนื้อเรื่องก็เป็นสิ่งละอันพันละน้อยหลากหลายไปตามความนึกคิดของผู้แต่ง ขนาดก็กะทัดรัด เข้าลักษณะปณิณกคดี มีคุณค่าทั้งทางอารมณ์และปัญญาน่าอ่าน ฉะนั้นจึงขอแปลคำ เสี้ยวผืนเหวิน เป็นภาษาไทยว่า “ร้อยแก้วปณิณกคดี” เรียกย่อๆ ว่า “ร้อยแก้วปณิกะ” แต่จะเรียกว่า ปณิณกคดี ความเรียงเชิงปณิกะ หรือ ความกรองก็ได้ แต่แปลว่า “ความเรียง” ห้วนๆ คงไม่เหมาะแน

ส่วน Essay ในความหมายกว้าง รวมทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการนั้น คำว่าความเรียงเป็นคำที่ใช้กันมาจน “ติด” ในภาษา และเป็นศัพท์ที่ราชบัณฑิตยสถานใช้ จึงน่าจะ เป็นคำที่ดีที่สุดแล้ว แต่ถ้าจะเจาะจงหมายถึง Essay แบบไม่เป็นทางการที่มีรสวรรณศิลป์ก็ น่าจะใช้ ความเรียงเชิงปณิกะ ร้อยแก้วปณิกะ หรือความกรองมากกว่า

ที่เขียนมายืดยาวก็เพื่อแสดงให้เห็นว่า การแปลคำภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย นั้น ต้องศึกษาความหมายของคำนั้นให้เข้าใจถูกต้องชัดเจนก่อน แล้วจึงหาคำไทยที่ เหมาะสมแปล หากไม่ศึกษาก่อนก็จะแปลผิดหรือไม่เหมาะสมได้ง่าย

ปัจจุบันการแปลภาษาจีนเป็นภาษาไทยมีปัญหาเรื่องนี้มาก มีหลายคำที่แปลผิด แล้วใช้ ตามกันจนกลายเป็นถูก เช่น กุ้ยเฟย (贵妃) มักแปลกันว่า เจ้าจอมหรือสนมเอก ความจริงกุ้ยเฟยเป็นมเหสีรองจากฮ่องเฮา ในนิยายอิงพงศาวดารจีนยุคต้นรัตนโกสินทร์ เช่น เรื่อง ห่องสิน แปลว่า มเหสีฝ่ายซ้าย ซึ่งถูกต้องดีกว่า หรือไม่ก็ควรแปลว่า พระราชเทวี ซึ่งเป็นคำ เรียกพระมเหสีรองจากพระอัครมเหสี ในเรื่องผู้ชนะสิบทิศของยาขอบใช้คำทั้งสองนี้ได้ เหมาะสมมากกว่า “แลพระเจ้ามหาสิริชัยสุระมีพระราชธิดาเกิดแต่พระอัครมเหสีอันหาชีวิตไม่ แล้วพระองค์หนึ่ง แลราชบุตรซึ่งเกิดกับพระราชเทวี” คำว่า เจ้าจอมหรือพระสนม ภาษาจีน ว่า เฟยจื่อ (妃子) หรือ เสี้ยวเฟย (小妃) คำว่า (铜鼓) ก็มีผู้แปลว่า กลองสำริด ซึ่ง ไม่ถึงกับผิด แต่ควรเป็นกลองมโหระทึกมากกว่า

สรุปว่าในบทความนี้จะแปลคำว่า เสี้ยวผืนเหวิน (小品文) เป็นภาษาไทยว่า ร้อย แก้วปณิกะ ด้วยเหตุผลดังที่ได้กล่าวมาแล้วและเพื่อให้เข้าชุดกับคำว่าร้อยแก้วตุลภาค ซึ่ง

เป็นคำแปลของคำว่า เฝียนเหวิน (骈文) ร้อยแก้วซึ่งเป็นคำแปลของคำว่า สำนเหวิน (散文) และร้อยกรองซึ่งเป็นคำแปลคำว่า ซื่อเกอ (诗歌) นอกจากนี้ในภาษาจีนยังมีวรรณกรรมประเภท จำเหวิน (杂文) ซึ่งขอแปลว่า ร้อยแก้วเบ็ดเตล็ด จำเหวินกับเสี่ยวผั่นเหวินมีลักษณะคล้ายกันมาก แต่ไม่ขอให้รายละเอียด ขอบวกเข้าเรื่องเสี่ยวผั่นเหวิน (小品文) ต่อ โดยขอกล่าวถึงที่มาของคำนี้ก่อน

เมื่อการศึกษาพุทธศาสนาแพร่หลายในจีน จีนใช้คำว่า ผั่น (品) เป็นคำแปลคำว่า วรค (Varga) ของภาษาสันสกฤต คำนี้ในภาษาไทยแผลง ร (อ่านว่า ร เรมะ) เป็น รร (ร หัน) เป็น วรค คำนี้ปัจจุบันในภาษาไทยหมายถึง “ตอน ช่วงที่เว้นห่างจากกันให้เห็นเป็นตอน” แต่ในภาษาสันสกฤตหมายถึงเรื่องราวที่รวมเป็นหนึ่งตอนหรือหนึ่งเรื่อง ต่างตอนหรือต่างเรื่องถือเป็นต่างวรค ย่อมมีชื่อวรคหรือตอนเหล่านั้นต่างกันไป ดังที่มหาพจนานุกรมพุทธศาสนาของจีน (佛学大辞典) ของตึง ผู่เป่า (丁福保) อธิบายคำ ผั่น (品) ว่า “ผั่น (品) : สันสกฤตว่า Varga แปลเป็นจีนว่า ผั่น (Varga - วรค) และยังหมายถึงความต่างกันโดยประเภทต่างตอนหรือต่างวรคกันย่อมมีเนื้อหาสาระต่างกัน จึงเรียกว่า ผั่น (หรือวรค) นั้นแล”

ในพุทธศาสนาเรียกคัมภีร์ขนาดยาวหรือมีรายละเอียดมากกว่า มหาวรรค ขนาดสั้นหรือมีเนื้อความสังเขปว่า จุลวรรค เช่น พระวินัยปิฎก แบ่งเรื่องเป็น 5 หมวด คือ มหาวีกังค์ ภิกขุณีวิกังค์ มหาวรรค จุลวรรค และบริวาร พระสูตรที่มีขนาดยาวที่รายละเอียดมากจะมีความว่า ‘มหา’ ขยายอยู่ข้างหน้า เช่น มหาปริณิพพานสูตร มหาสติปัฏฐานสูตร มหาปรัชญาปารมิตาสสูตร ส่วนคัมภีร์สั้นหรือเนื้อหาย่อจะมีคำว่า จุล จพ จพ ซึ่งหมายถึงเล็ก น้อย ประกอบอยู่ข้างหน้า เช่น จพทุกขกัณฑ์สูตรในพระสุตตันตปิฎก (มีมหาทุกขกัณฑ์สูตร อยู่ข้างหน้าต่อกันเป็นพระสูตรยาวแล้วตามด้วยพระสูตรสั้น)

คำว่า มหา ภาษาจีนว่า ต้า (大) คำว่าจุล จพ ภาษาจีนว่า เสี่ยว (小) มหาวรรคหรือมหาคัมภีร์ (คัมภีร์ยาว) แปลเป็นจีนว่า ต้าผั่น (大品) จุลวรรคหรือจุลคัมภีร์ (คัมภีร์สั้น) แปลเป็นจีนว่า เสี่ยวผั่น (小品) เมื่อพระกัณฐกษัตริย์แปลปรัชญาปารมิตาสสูตร เป็นภาษาจีน ฉบับความละเอียดพิสดารยาว 27 เล่ม ฉบับความสังเขปยาว 10 เล่ม ท่านจึงใช้ชื่อภาษาจีนว่า ปัวญ้วจิงต้าผั่น (般若经大品) และปัวญ้วจิงเสี่ยวผั่น (般若经小品) หมายถึง มหาปรัชญาปารมิตาสสูตรและจุลปรัชญาปารมิตาสสูตร เป็นหลักฐานการใช้คำว่า ต้าผั่นและเสี่ยวผั่นอันเก่าแก่ที่สุดเท่าที่มีอยู่ในปัจจุบัน

การแปลภาษาสันสกฤตหรือภาษาต่างประเทศอื่นเป็นภาษาจีนมีอยู่สองวิธีคือ แปลความหมายเป็นจีนในกรณีที่ทำได้ แต่ถ้าแปลยากก็จะทับศัพท์ด้วยอักษรจีน เช่น ชื่อพระอศวก โฆษเถระซึ่งหมายถึงเสียงมำดั่งกึกก้องหรือมำค้ำรน นั้นก็แปลเป็นภาษาจีนว่า หม่าหมิง (马鸣) แต่ชื่อพระมหากุมารสีพ แปลเป็นภาษาจีนยากจึงเขียนทับศัพท์ว่า 鸠摩罗什 เสียงภาษาจีนยุคราชวงศ์จิ้นใกล้เคียงคำกุมารสีพมาก¹ ชื่อคัมภีร์ ปรัชญาปารมิตาสูตฺร แปลเป็นภาษาจีนยากมาก จึงทับศัพท์ว่า 般若波罗蜜多 เสียงจีนกลางปัจจุบันอ่านว่า บัวญั่วบัวหลัวมีตัวเรียกย่อว่า 般若经 ออกเสียงว่า บัวญั่วจิง (บัวญั่ว คือ ปรัชญา หมายถึง ปัญญา) ฉบับใหญ่เป็นมหาคัมภีร์หรือมหาวรรค แปลเป็นจีนว่า ด้าผิ่น (小品) ฉบับย่อหรือจุลคัมภีร์หรือจุลวรรค แปลเป็นจีนว่า เสี่ยวผิ่น (小品) ชื่อคัมภีร์นี้จึงแปลด้วยวิธีผสมทั้งสองอย่าง ชื่อประเทศยูโกสลาเวีย (Yugoslavia) ในอดีตก็แปลด้วยวิธีผสม Yugo เป็นภาษาสลาฟแปลว่า ไต้ ทิศใต้ Slavia หมายถึง ชาวสลาฟ ยูโกสลาเวีย คือ ประเทศสลาฟใต้ เรียกเป็นภาษาจีนว่า 南斯拉夫 เสียงจีนกลางว่า นันซือลาฟุ นัน หมายถึง ทิศใต้ ซือลาฟุ คือ สลาฟ

เดิมคำ เสี่ยวผิ่น (小品) เป็นศัพท์ทางพุทธศาสนา หมายถึงพระสูตรหรือคัมภีร์ขนาดเล็ก มีได้หมายถึงรูปแบบการประพันธ์ ถึงยุคปลายราชวงศ์หมิงจึงถูกนำมาใช้เรียกบทประพันธ์ขนาดเล็กที่เนื้อหามีชีวิตชีวา ลีลาไม่ตายตัว แยกประเภทออกจากบทประพันธ์ขนาดยาวหรือมุ่งประโยชน์ทางวิชาการ เช่น ประชุมนิพนธ์ชุด “หวั่นเซียงถั่งเสี่ยวผิ่น (晚香堂小品 - ร้อยแก้วปิกินกะชุดห้องหอมยามค่ำ) ” ของเฉินจี้หลู (พ.ศ. 2101 - 2182) และชุด “อู่เม้งหยวนเสี่ยวผิ่น (无梦园小品 - ร้อยแก้วปิกินกะชุดไร้ฝัน) ” ของเฉินเหวินซี (พ.ศ. 2124 - 2179) ในประชุมนิพนธ์เสี่ยวผิ่นเหล่านี้มิได้มีแต่วรรณกรรมสมัยราชวงศ์หมิง แต่รวมงานเขียนที่มีลักษณะเสี่ยวผิ่น ตั้งแต่ยุคราชวงศ์เหนือ - ไต้ (พ.ศ. 963 - 1132) มาจนถึงราชวงศ์ถัง (พ.ศ. 1161 - 1450) และราชวงศ์ซ่ง (พ.ศ. 1503 - 1822) ไว้ด้วย

ร้อยแก้วขนาดเล็กนั้นแสดงความนึกคิดที่มีมาตั้งแต่ราชวงศ์ฮั่น ผ่านยุคสามก๊กมาถึงราชวงศ์เหนือ - ไต้ แต่ใช้ภาษากลาสสิก (文言文) ของปัญญาชน คนทั่วไปอ่านเข้าใจได้ยาก ในยุคราชวงศ์เหนือ - ไต้ บ้านเมืองไม่สงบสุข ผู้คนเบื่อหน่าย ปัญญาชนปลีกวิเวกเขียนหนังสือระบายอารมณ์กันมาก แต่ส่วนมากเป็นร้อยกรองตามความนิยมของยุคสมัย ถึงสมัยราช

¹ อจารยจตุวิทย์ แก้วสุวรรณ แจ้งว่า เสียงอ่านสมัยราชวงศ์จิ้นคือ / ku maal raal gjub/

วงศ์ถังและซ่งแม้วรรณคดีจะรุ่งเรือง แต่ยังเป็นยุคทองของร้อยกรอง ประเภทซีอ (詩) ในสมัยราชวงศ์ถัง และฉือ (詞) ในราชวงศ์ซ่ง วรรณกรรมร้อยแก้วยังไม่โดดเด่น แม้จะมีงานเขียนด้วยภาษาสามัญ (白话文) บ้าง แต่ส่วนมากเป็นนิทานร้อยแก้วสั้นๆ ส่วนเสี้ยวผืนมีน้อย ยังไม่โดดเด่นชัดเจน

สมัยราชวงศ์หยวน (พ.ศ. 1814 - 1911) เป็นยุคทองของละคร (จิว) และวรรณคดีละครซึ่งใช้ภาษาชาวบ้าน วรรณกรรมมีแนวโน้มลงมาสู่ประชาชนทั่วไปมากขึ้น วรรณกรรมนิทานซึ่งเริ่มมีชัดเจนในสมัยราชวงศ์ซ่งก็เจริญรุ่งเรืองขึ้น

ถึงสมัยราชวงศ์หมิงเป็นยุคทองของวรรณคดีชาวบ้าน นิยายทั้งขนาดสั้นและยาว รุ่งเรืองมาก จิวแพร่หลายไปทั่วประเทศ พัฒนาเป็นชนิดย่อยในแต่ละถิ่นมากมาย ร้อยกรองประเภทเพลง (散曲) และเพลงชาวบ้าน (民歌) ได้รับความนิยมในหมู่ชนทั่วไปมากกว่าซีอและฉือของปัญญาชน วรรณกรรมเหล่านี้ล้วนใช้ภาษาสามัญของชาวบ้าน เป็นพื้นฐานอย่างดีแก่การเกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์ของวรรณกรรมเสี้ยวผืน

ในยุคราชวงศ์หมิง การค้าและการพิมพ์รุ่งเรือง ชนชั้นกลางมีความสำคัญและความรู้มากขึ้น คนสนใจอ่านหนังสือมากขึ้น ธุรกิจการพิมพ์นิยายจำหน่ายทำให้คนทั่วไปมีหนังสือมากขึ้น คนเหล่านั้นต้องการวรรณกรรมที่ภาษาง่าย เรื่องสนุก ไม่หนักด้วยเนื้อหาสาระและความคิดตามอุดมคติของลัทธิขงจื้อ

ความรุ่งเรืองของวรรณคดีแบบชาวบ้าน ทำให้ปัญญาชนขงจื้อส่วนมากต่อต้าน ที่สำคัญได้แก่กลุ่ม “เจ็ดเมธียุคแรกแห่งราชวงศ์หมิง (明代前七贤)” และ “เจ็ดเมธียุคหลังราชวงศ์หมิง (明代后七贤)” พวกนี้ตั้งขบวนการ “ฟื้นฟูโบราณ (复古)” ยึดหลักการทางวรรณกรรมว่า “ร้อยแก้วต้องแบบราชวงศ์ฉินและราชวงศ์ฮั่น ร้อยกรองต้องแบบราชวงศ์ถัง” ทำให้วรรณกรรมแนวนี้ขาดวิญญานของยุคสมัย

แนวความคิด “ฟื้นฟูโบราณ” นี้ ถูกปัญญาชนอีกส่วนหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพวกแนวพุทธ เช่น ถังป้อหู่ (พ.ศ. 2013 - 2066) หลี่จื่อ (พ.ศ. 2070 - 2145) ต่อต้าน พวกเขาเห็นว่าวรรณกรรมควรพัฒนาไปตามยุคสมัย นักเขียนร้อยแก้วคนสำคัญที่ต่อต้านการฟื้นฟูโบราณ คือ กุยกั๋วว่กวง (归有光 พ.ศ. 2050 - 2114) ร้อยแก้วของเขาโดดเด่นที่เรียบง่าย เป็นเรื่องใกล้ตัว แต่มิแ่่งคิด ภาษาสละสลวยชวนอ่าน ขนาดสั้นอ่านสบาย มีลักษณะเป็นเสี้ยวผืนหรือร้อยแก้วปิกนกอย่างชัดเจน

กลุ่มนักเขียนที่ต่อต้านการฟื้นฟูโบราณ มีคุณูปการต่อเสี้ยวผืนอย่างยิ่งคือ กลุ่มกงอัน (公安派) และกลุ่มจิ้งหลิง (竟陵派)

กลุ่มกงอันมีหยวนจงเต้า (袁宗道 พ.ศ. 2103 - 2143) หยวนหงเต้า (袁宏道 พ.ศ. 2111 - 2153) และหยวนจงเต้า (袁中道 พ.ศ. 2113 - 2170) สามพี่น้องเป็นผู้นำ เนื่องจากพวกเขาเป็นคนอำเภอกงอัน มณฑลหูเป่ย์ กลุ่มของเขาจึงมีชื่อว่า “กงอัน” นักเขียนกลุ่มนี้ยึดหลักการเขียนด้วยภาษาและลีลาที่เรียบง่ายแต่ได้อารมณ์ และเป็นสื่อแสดงความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียน ลักษณะดังกล่าวนี้เป็นคุณสมบัติสำคัญของเสี้ยวผืนเหวิน

ส่วนกลุ่มจิ้งหลิงมีชาวอำเภอจิ้งหลิง มณฑลหูเป่ย์สองคนเป็นผู้นำคือ จงชิง (鍾惺 พ.ศ. 2090 - 2167) และถันหยวนชุน (譚元春 พ.ศ. 2129 - 2180) กลุ่มนี้เห็นว่าลีลาร้อยแก้วของกลุ่มกงอันเรียบจืดจนดูตาธรรมดาไม่น่าสนใจ จึงใช้ลีลาลึกซึ้ง หลากล้ำดึงดูดและสร้างความประทับใจแก่ผู้อ่าน เมื่อลีลาของทั้งสองกลุ่มประสานกันเป็นลักษณะของเสี้ยวผืนเหวิน ทำให้ร้อยแก้วประเภทนี้มีเสน่ห์เรียบง่ายแต่ลึกซึ้งประทับใจ

ร้อยแก้วปิกินกะหรือเสี้ยวผืนมีลักษณะสมบูรณ์ด้วยคุณูปการของนักเขียนสองกลุ่มนี้ ในยุคราชวงศ์หมิง ชนที่มีอิทธิพลต่อบ้านเมืองมาก ถึงรัชกาลวันลี่ (หมิงเสินจง พ.ศ. 2116 - 2163) ชนที่กุมอำนาจ ปัญญาชนผู้สุจริตรังเกียจจึงลาออกหรือไม่ยอมเข้ารับราชการ ปลีกวิเวกอยู่ในชนบทหรือป่าเขา ระบายอารมณ์ไปกับธรรมชาติและการเขียนหนังสือ ทำให้เสี้ยวผืนเหวินมีพัฒนาการสมบูรณ์และแพร่หลายเป็นร้อยแก้วที่ได้รับความนิยมสูงสุดในช่วงปลายราชวงศ์หมิง นักเขียนกลุ่มกงอัน กลุ่มจิ้งหลิง ตลอดจนเจินจี้หลูและเจินเหญินซี ผู้รวมประชุมนิพนธ์เสี้ยวผืนชุดแรกๆ ของจีน ล้วนมีชีวิตวรรณกรรมอยู่ในรัชกาลวันลี่ทั้งสิ้น

ด้วยสภาพสังคมสมัยราชวงศ์หมิงที่ชนชั้นกลางมีบทบาทมากขึ้น วรรณคดีแบบชาวบ้านที่ง่ายและสนุกคือนิยายและละครแพร่หลาย แนวโน้มของวรรณกรรมที่ต่อต้านการฟื้นฟูโบราณ ไม่ยอมรับการมุ่งใช้วรรณกรรมเป็นสื่อถ่ายทอดจริยธรรมจึงถือ ทำให้ปิกินกะร้อยแก้วพัฒนาไปสู่เรื่องปิกินกะที่ไม่หนักสมอง กะทัดรัด เรียบง่าย ประเทืองอารมณ์ คมคายด้วยภาษาและลีลาการเขียน เกิดเป็นร้อยแก้วปิกินกะหรือเสี้ยวผืนเหวินอย่างสมบูรณ์ และยกระดับเข้าสู่วรรณคดีแบบฉบับในยุคปลายราชวงศ์หมิง เป็นผลงามดอกน้อยที่ชวนชมอยู่ในอุทยานวรรณคดีจีน และมีพัฒนาการต่อมาในราชวงศ์ชิงจนถึงยุคปัจจุบัน

ถึงทศวรรษที่ 20 (ค.ศ. 1921 - 1930) อันเป็นครั้งแรกของยุคสาธารณรัฐ คำเสี้ยวผืนเหวิน (小品文) ถูกนำมาใช้เป็นทางการในความหมายนัยกว้าง ครอบคลุมทั่วทุกประเภท (Prose) ทำให้ในครั้งแรกของทศวรรษที่ 30 (ค.ศ. 1931 - 1940) เกิดปัญหาถกเถียงกันเรื่องขอบข่ายของเสี้ยวผืนเหวิน มีทัศนะต่อเรื่องนี้ต่างกันหลายอย่าง บ้างก็ยังคงถือว่ากินความรวมร้อยทั่วทุกประเภท บ้างให้ความสำคัญเฉพาะร้อยแก้วเชิงบรรยายแกมอธิบายที่เขียนตามความนึกคิดของผู้เขียนอย่างเสรี บ้างให้ความสำคัญเฉพาะร้อยแก้วระบายอารมณ์ของผู้เขียน

แต่โดยทั่วไปแล้วเสี้ยวผืนเหวินในยุคนี้และในยุคต่อๆ มา คือ บทนิพนธ์ร้อยแก้วขนาดสั้น มีชีวิตชีวา เนื้อหาและกลวิธีเสรีหลากหลาย สำนวนภาษามีทั้งบรรยาย พรรณา อธิบายอย่างเหมาะสม เรียบง่ายแต่ลึกซึ้ง ประณีตสละสลวย มุ่งให้ความประเทืองอารมณ์หรือจรรโลงใจแก่ผู้อ่าน และมักแฝงการยั่วล้อ เสียดสี อย่างมีอารมณ์ขันไว้ตามสมควรแก่เรื่องด้วย ทำให้อ่านเบาสบายได้ข้อคิดแง่เข้าใจหรือความรู้บ้างตามสมควร ลักษณะดังกล่าวนี้เป็นคุณสมบัติสำคัญของความเรียงเชิงปถิณกะ หรือ Informal Essay ของตะวันตกที่จีนรับเข้ามา ผสมกับลักษณะเสี้ยวผืนเหวินเดิมของตน ซึ่งก็คล้ายคลึงกันมากอยู่แล้ว แต่ก็อาจถือได้ว่าเสี้ยวผืนเหวินนี้เป็นเสี้ยวผืนเหวินสมัยใหม่เพราะได้รับอิทธิพลจาก Essay ของตะวันตก

ในช่วงครั้งแรกของทศวรรษที่ 30 นี้ เสี้ยวผืนเหวินสมัยใหม่รุ่งเรืองมาก นิตยสารและหนังสือต่างมีคอลัมน์เฉพาะสำหรับบทนิพนธ์ประเภทนี้ เดือนกันยายน ค.ศ. 1932 (พ.ศ. 2475) หลินยู่ถิง ออกนิตยสารรายปักษ์ ชื่อ “หลุนอี่ว (论语)” เป็นนิตยสารลงเสี้ยวผืนเหวินร้อยแก้วปถิณกะโดยเฉพาะฉบับแรก

ตั้งแต่ ค.ศ. 1934 (พ.ศ. 2477) เป็นต้นมา มีนิตยสารรายปักษ์และรายเดือนที่เน้นเรื่องของบทร้อยแก้วปถิณกะ (小品文) เป็นหลักออกแข่งกันมากมาย เช่น เหญินเจียนส์ว (人间世 - สังคมโลกมนุษย์) รายปักษ์ เหวินฟั่นเสี้ยวผืน (文饭小品 - ปถิณกคดีอาหารวรรณกรรม) รายเดือน ซีเป่ย์เฟิง (西北风 - ลมพายัพ) รายเดือน นอกจากลงพิมพ์เสี้ยวผืนเหวินแล้วยังมีคอลัมน์ความรู้และบทวิจารณ์เกี่ยวกับเสี้ยวผืนเหวินในแง่ต่างๆ เช่น ขอบข่าย เนื้อหา กลวิธี คุณค่า พัฒนาการและทิศทางของวรรณกรรมประเภทนี้ มีการถกเถียงโต้แย้งกันอย่างคึกคัก หลินยู่ถิงสนับสนุนให้วรรณกรรมประเภทนี้ยึด “ความนึกคิดของผู้เขียนเป็นศูนย์กลาง ท่วงทำนองเบาสบาย” เป็นหลัก งานเขียนของเขาและโจวจ้าวเหญิน

(น้องชายของหลู่ซิ่นซึ่งชื่อจริงว่าโจวซู่เหวิน) เป็นตัวแทนของเสี่ยวผิ่นเหวินแนวนี ทักษะดังกล่าวของหลินยู่ถึงถูกคนจำนวนมากวิพากษ์วิจารณ์ หลู่ซิ่นและคนอื่นๆ อีกหลายคนต่อต้านการใช้เสี่ยวผิ่นเหวินเป็นเพียง “วรรณกรรมกระจุกกระจิมเพื่อผ่อนคลาย” พวกเขาย้ำเน้นคุณค่าทางสังคม เสี่ยวผิ่นเหวินควรมีสมรรถนะเยี่ยง “มิดลัน” หรือ “ฮอกซัด” ที่พุ่งเข้าไปใส่สังคมให้ตื่นตัว พัฒนาไปในทางที่ดี งานเขียนร้อยแก้วเบ็ดเตล็ด (杂文) เป็นอันมากของหลู่ซิ่นเป็นแบบฉบับของเสี่ยวผิ่นเหวินที่มีคุณค่าทางสังคมสูง ถึงยุคนี้เสี่ยวผิ่นเหวินของจีนแยกเป็นแนววรรณศิลป์กับแนวสังคมอย่างชัดเจน

พัฒนาการของเสี่ยวผิ่นเหวินพอจะสรุปได้เป็นสามยุค คือ ยุคโบราณก่อนราชวงศ์หมิง ยุคเก่าสมัยราชวงศ์หมิง - ชิง และยุคใหม่ตั้งแต่สิ้นราชวงศ์ชิงเป็นต้นมา

งานเขียนลักษณะร้อยแก้วปิกิกะมีมาตั้งแต่ราชวงศ์ฮั่นจนถึงราชวงศ์ซ่ง แต่เขียนด้วยภาษาคลาลสิกของปัญญาชน (文言文) ตามขนบของวรรณกรรมยุคนั้น เนื้อเรื่องก็หนีไปทางสังคม การเมือง ปรัชญา ไม่หลากหลายไปถึงเรื่องเบ็ดเตล็ดทั่วๆ ไป แต่ก็มีขนาดไม่ยาว เข้าลักษณะเสี่ยวผิ่น บางเรื่องกระชับชวนอ่านมาก เช่น เรื่อง อ้ายเหลียนซัว (爱莲说 - รักปทุมกลา) ของโจวตุนหยี่ สมัยราชวงศ์ซ่ง

ถึงสมัยราชวงศ์หมิงความรุ่งเรืองของนิยายและละคร ทำให้ภาษาสามัญมีบทบาทในวรรณคดีมากขึ้น ร้อยแก้วปิกิกะซึ่งมีลักษณะสมบูรณ์ในรัชกาลวันลี่ช่วงปลายราชวงศ์หมิงจึงใช้ภาษาสามัญ (白话文) ของยุคนั้นเป็นพื้น แต่ยังมิกลิ่นอายของภาษาคลาลสิก (文言文) อยู่มาก อาจกล่าวได้ว่าเป็นภาษากึ่งคลาลสิกกึ่งสามัญอย่างนิยายเรื่องสามก๊ก (三国演义) แต่เป็นภาษาสามัญของยุคนั้นเลยก็มีไม่น้อย

ต่อมาในยุคใหม่ จีนรับอิทธิพลวรรณกรรมตะวันตกมากขึ้น เสี่ยวผิ่นของจีนได้รับอิทธิพล Essay ของฝรั่งทำให้มีพัฒนาการไปอีกขั้นหนึ่ง มีเหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลต่อวรรณกรรมจีนมากคือ ขบวนการไปฮัวเหวิน (白话运动) สนับสนุนการใช้ภาษาสามัญสร้างวรรณกรรม ยกเลิกภาษาโบราณหรือภาษาคลาลสิก ขบวนการนี้เริ่มตั้งแต่ ค.ศ. 1911 ชัดเจนใน ค.ศ. 1917 หลังจากเกิดขบวนการปฏิวัติวัฒนธรรม 4 พฤษภาคม 1919 (五四运动) แล้วภาษาสามัญ (白话文) เข้ามาแทนที่ภาษาคลาลสิก (文言文) อย่างชัดเจน ร้อยแก้วปิกิกะในยุคนี้จึงเขียนด้วยภาษาสามัญ เนื้อหาหลากหลายกว่าเดิมมาก กล่าวได้ว่าเข้าสู่ยุคใหม่ ชื่อก็เปลี่ยนจากเสี่ยวผิ่น (小品) เป็น เสี่ยวผิ่นเหวิน (小品文) สืบมาจนถึง

ปัจจุบัน แม้คำทั้งสองคำยังใช้แทนกันได้แต่ก็มีนัยต่างกันอยู่ คือ เสียวผิ่น มุ่งเน้นถึงร้อยแก้ว ปกตินักยุคเก่าซึ่งจีนมีมาแต่เดิม ส่วนเสียวผิ่นเหวิน คือร้อยแก้วปกตินักยุคใหม่ ซึ่งอิทธิพล Essay ของตะวันตกเข้ามาผสมผสาน อนึ่งคำว่าเสียวผิ่น (小品) ยังมีความหมายเก่าติดอยู่คือ หมายถึงงานเขียนสั้น สั้นเขปหรือเค้าโครง เนื้อหาอาจจะเป็นเรื่องวิชาการก็ได้ เช่น เสียวผิ่นประวัติศาสตร์ (历史小品) ดังนั้นพจนานุกรมภาษาจีนปัจจุบัน (现代汉语词典) จึงเก็บคำทั้งสองนี้แยกกันดังนี้

เสียวผิ่น (小品) เดิมหมายถึงพระสูตรฉบับย่อ ปัจจุบันหมายถึงร้อยแก้วเบ็ดเตล็ด ขนาดสั้นและงานเขียนรูปแบบอื่นที่สั้นย่อ เช่น เสียวผิ่นประวัติศาสตร์ เสียวผิ่นการกระจายเสียง เสียวผิ่นการละคร Essay Sketch

เสียวผิ่นเหวิน (小品文) รูปแบบหนึ่งของร้อยแก้ว มีขนาดสั้น ท่วงทำนองมีชีวิตชีวา เนื้อหาหลากหลาย Essay

นั่นคือเสียวผิ่นมีความหมายหลากหลายมากกว่าเสียวผิ่นเหวินหนึ่งความหมาย คือ หมายถึงเรื่องที่เขียนย่อๆ โดยไม่เน้นวรรณศิลป์ก็ได้

ถ้าจะแปลสองคำนี้ต่างกัน เสียวผิ่นเหวิน (小品文) คือร้อยแก้วปกตินัก เสียวผิ่น (小品) ควรเป็นปกตินักคือ คือเรื่องสั้นๆ หรืออย่างย่อพอเป็นสังเขป ในบางที่ต้องแปลว่าสังเขป เช่น ลีสื่อเสียวผิ่น (历史小品) แปลว่า ประวัติศาสตร์สังเขป หรือ สังเขปประวัติศาสตร์

ส่วนในแง่ร้อยแก้วเชิงวรรณศิลป์นั้น แม้คำเสียวผิ่น (小品) กับเสียวผิ่นเหวิน (小品文) จะมีนัยต่างกันอยู่บ้าง แต่ก็มีการพัฒนาการต่อเนื่องกัน ดังนั้นพจนานุกรมศัพท์วรรณคดียุคเก่าของจีน (中国古代文学词典) จึงเก็บแต่คำเสียวผิ่น (小品) แต่อธิบายความหมายครอบคลุมมาถึงยุคใหม่ โดยใช้คำสองคำนี้ในความหมายที่แทนกันได้ในการอธิบายด้วยดังนี้

“เสียวผิ่น (小品) ชื่อรูปแบบการประพันธ์ เป็นคำรวมเรียกงานเขียนขนาดสั้นที่แสดงความนึกคิด ทัศนะ อารมณ์ ตลอดจนความรู้ที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อที่ผู้เขียนเสนอ เช่น เสียวผิ่น (ปกตินักคดี) สมัยทราซวงค์ (พ.ศ. 763 - 1124) เสียวผิ่น (ปกตินักคดี) ของคนสมัยราชวงศ์ถัง เสียวผิ่น (ปกตินักคดี) สมัยราชวงศ์หมิง เป็นต้น เสียวผิ่นเหวิน เป็นร้อยแก้วชนิดหนึ่งเอกลักษณ์อยู่ที่ความเรียบง่ายแต่ลึกซึ้ง อธิบาย พรรณนา หรืออภิปรายเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างสั้นและมีชีวิตชีวา งานเขียนแบบนี้แม้จะมีมาเก่าแก่ แต่แพร่หลายในยุคปลายราชวงศ์หมิงและ

ราชวงศ์ซิง เสียวผินพรรณนาอารมณ์ยุคปลายราชวงศ์หมิงสืบทอดขนบของเสียวผินในอดีต ตั้งแต่ราชวงศ์ฮั่นและยุ่ย (สามก๊ก) เรื่อยมาแต่ก็มีพัฒนาการเป็นสัมฤทธิ์ผล เสียวผินเหวินสมัย ราชวงศ์หมิงเป็นผลิตผลโดยตรงของกลุ่มปฏิวัตถวรรณกรรมสำนักกงอันและสำนักจิ้งหลิง ในรัชกาลวันลี่ (หมิงเสินจง พ.ศ. 2116 - 2163) ชนทิ่กุ่มอำนาจ ปัญญาชนไม่ยอมร่วมสังฆกรรมด้วย จึงแยกตัวออกปลีกวิเวกในชนบทหรือป่าเขาถ้ำนาไพร ระบายอารมณ์ไปกับธรรมชาติ ภาพการณ์นี้ก็ช่วยกระตุ้นกำเนิดและพัฒนาการของเสียวผินช่วงปลายราชวงศ์หมิง ความแพร่หลายของวรรณกรรมนิยายและละคร (จั่ว) ก็มีอิทธิพลอย่างแน่นอต่อวรรณกรรมประเภทนี้ แม้คนเขียนเสียวผินในยุคปลายหมิงจะเป็นต่างกลุ่มต่างสำนักกัน แต่ก็ล้วนต่อต้านการ “ฟั่นโบราณ” และมุ่งสร้างสรรค์สิ่งใหม่ เสียวผินเหวินในยุคปัจจุบัน เสียวผินเชิงสังคม เสียวผินเชิงวิทยาศาสตร์ เสียวผินเชิงเสียดสี เหล่านี้เป็นต้น”

ต่อไปขอแนะนำร้อยแก้วปิกนกะเรื่อง บันทีกท่องราตรีวัดเจียงเทียน (记承天寺夜游) รักปทุมกลา (爱莲说) ยุคราชวงศ์ซ่งมาเป็นตัวอย่าง เสียวผิน (小品) แบบเก่า และเรื่อง รีบร้อน (匆匆) ของยุคสาธารณรัฐจีน เป็นตัวอย่างของเสียวผินเหวิน (小品文) แบบใหม่พร้อมคำแปลภาษาไทยดังนี้

บันทีกท่องราตรีวัดเจียงเทียน (记承天寺夜游)

บันทีกท่องราตรีวัดเจียงเทียน เป็นเสียวผิน (ปิกนกคติ) ประเภทสุยปี (随笔 – เขียนตามอารมณ์) ทั้งเนื้อหาและภาษาเป็นความกรองที่วิเศษสุดเรื่องหนึ่งของจีน ผู้แต่งใช้ถ้อยคำเพียง 85 อักขร บันทีกเหตุการณ์ที่มีทั้งการบรรยายเรื่อง พรรณนาภาพ อภิปรายเหตุผล รวมกันแล้วสื่อความคิดนึกของผู้แต่ง แสดงอารมณ์โปร่งโล่งอิสระ ตีแผ่ในความงามของราตรี อันผ่องใสซึ่งเสพยั้งด้วยใจอันบริสุทธิ์ของผู้แต่ง เป็นบันทีกตามอารมณ์ที่จิตแต่ไม่ขีด กลับลึกซึ้งอุดมด้วยรสความงามของภาษา จินตภาพ (物镜) อารมณ์ (情境) และความนึกคิดอันลึกซึ้ง (意境) ของผู้แต่ง

ผู้แต่งเรื่องนี้คือ ซูซือ (พ.ศ. 1580 - 1644) มีชื่อรองว่า จื่อจาง สมญาว่า ผู้ปลีกวิเวกแห่งตงพอ (东坡居士) คนนิยมเรียกเขาตามสมญาว่าซุดงพอ ซูซือเป็นอัจฉริยบุคคลทางวรรณกรรมคนหนึ่งของคนจีน เชี่ยวชาญทั้งร้อยแก้ว ร้อยกรอง ทั้งยังมีฝีมือเป็นเยี่ยมด้านลายสือ

ศิลป์ (书法) และเก่งจิตรกรรมอีกด้วย

บทนิพนธ์เรื่องนี้เขียนเมื่อ พ.ศ. 1626 ช่วงถูกลดตำแหน่งไปอยู่เมืองหวงโจว (อยู่ในมณฑลหูเป่ย์) เขาเขียนนอกจากรู้สึกที่แท้จริง ตามอารมณ์เสรีโปร่งโล่ง โดยมีต้องตั้งใจแต่ได้ร้อยแก้วที่วิเศษสุด หวางเซ่งอวี่ นักวิจารณ์สมัยราชวงศ์หมิงชมเรื่องนี้ว่า “ร้อยแก้วเมื่อถึงมือชู่ตงพอ ไม่ต้องจงใจร้อย เขียนไปตามเรื่องตามอารมณ์ก็กลายเป็นแก้ว”

记承天寺夜游

元丰六年十月十二日，夜，解衣欲睡，月色入户，欣然起行。念无与为乐者，遂至承天寺，寻张怀民。怀民亦未寝，相与步于中庭。

庭下如积水空明，水中藻荇交横，盖竹柏影也。

何夜无月，何处无竹柏，但少闲人如吾两人者耳。

บันทึกท่องราตรีวัดเจียงเทียน

ศักราชหยวนเฟิงปีที่ 6 (พ.ศ. 1626) เดือนสิบ สิบสองค่ำ ข้าถอดเสื้อจะเข้านอน, แสงจันทร์ส่องผ่านหน้าต่างเข้ามา, จึงลุกขึ้นเดินด้วยความเบิกบานใจ. ครั้นคิดว่าไม่มีคนร่วมบันเทิงด้วย, เลยเดินทางไปหาจากห้วยหมิน ถึงวัดเจียงเทียน; เขาก็ยังไม่นอน, เราเดินไปกลางลานด้วยกัน.

พื้นลานผ่องสกาขาวเียบอาบด้วยวารี, กลางชลธีจอกแหวนพิน้ำกายเกย, ล้วนคือเงาสนแลไฟ.

คืนใดไม่มีจันทร์บ้าง, ที่ใดไม่มีสนแลไฟบ้าง, แต่ผู้โปร่งโล่งสำราญเช่นเราทั้งสองมีน้อยนัก.

อธิบาย

(1) วัดเจียงเทียนอยู่ที่เมืองหวงโจว ชื่อเจียงเทียน แปลว่า “สืบสวรรค์” จากห้วยหมินถูกย้ายมาเมืองหวงโจวเช่นเดียวกับชู่ชื่อ เขาพักอยู่ในวัดเจียงเทียน

(2) บทนิพนธ์เรื่องนี้ เป็นตัวอย่างเสียผืน (ปิกนคคติ) ช้นเยียม สามารถแสดงฝีมือทางภาษาศรบททุกโวหารด้วยข้อความสั้นๆ แต่ลึกซึ้งประทับใจผู้อ่านมาก

ผู้แปลพยายามรักษาสีทางภาษาและอารมณ์ของบทเดิมไว้ เท่าที่จะสื่อด้วยภาษาไทยได้

รักพุ่มกลา (爱莲说)

รักพุ่มกลาเป็นร้อยแก้วปึกแผ่นที่วิเศษสุดด้วยภาษาและความคิดนึกอันลึกซึ้ง ซึ่งแฝงอยู่อย่างแยบยลในบทนิพนธ์สั้นๆ ด้วยภาษาจีนคลาสสิก (文言文) เพียง 119 อักษร กะทัดรัดลึกซึ้งมีลีลาจังหวะของเสียงราวกับกลอนเปล่า ดังแก้วแห่งถ้อยคำที่มาร้อยเรียงเป็นรัตนมาลางามเลิศในอุทยานวรรณคดีจีน ได้รับความนิยมยกย่องมาจนปัจจุบันเป็นเวลาเกือบพันปี ผู้แต่งคือโจวตุนหยี (พ.ศ. 1560 - 1616) ปราชญ์ลัทธิขงจื๊อใหม่ (Neo - Confucianism) สมัยราชวงศ์ซ่ง ผู้แปลบรรจงแปลอย่างสุดฝีมือ ให้เป็นร้อยแก้วที่กะทัดรัด สละสลวยใกล้เคียงกับพากย์ภาษาจีนดังนี้

爱莲说

水陆草木之花，可爱者甚蕃。晋陶渊明独爱菊。自李唐来，世人盛爱牡丹。予独爱莲之出淤泥而不染，濯清涟而不妖，中通外直，不蔓不枝，香远益清，亭亭净植，可远观而不可亵玩焉！

予谓菊，花之隐逸者也；牡丹，花之富贵者也；莲，花之君子者也。噫！菊之爱，陶后鲜有闻。莲之爱，同予者何人？牡丹之爱，宜乎众矣。

รักพุ่มกลา

ตถุณชาติ พฤษชาติ ทั้งบกแลน้ำ ที่ดอกงามมีมากมาย. เถยวนหมิง⁽¹⁾ แห่งราชวงศ์จิ้น รักแต่เบญจมาศ. ตั้งแต่ราชวงศ์ถังเป็นต้นมาชาวประชาสุตรักโบตัน.⁽²⁾ ทว่าข้าจำเพาะรักพุ่มชาติ⁽³⁾ ที่เกิดจากเปือกตมแต่ไม่แปดเปื้อน⁽⁴⁾ ชลชะผุดผ่องแต่ไม่ยวนเสน่ห์, นอกตรงในโปร่ง⁽⁵⁾, ไม่แตกกิ่งไม่เลื้อยเกาะ⁽⁶⁾ หอมไปไกลยิ่งรยริน ชมไกลได้แต่บ่มบามเชยใกล้มิได้.

ข้าว่า : เบญจมาศคือผู้สมณะปลีกวิเวกในหมู่มาลี, โบตันคือผู้มั่งคั่งสูงศักดิ์ในผองผักปทุมมา⁽⁷⁾ คือบัณฑิตแห่งปวงบุพผชาติ. โอ! ผู้รักเบญจมาศ หลังจากเถยวนหมิงแล้ว ได้ยินมาน้อยเหลือเกิน. ผู้รักพุ่มชาติเช่นข้ามีใครเล่า? แต่ผู้รักโบตันย่อมมีเนกอนันต์.

คำอธิบาย

(1) เถยวนหมิง (พ.ศ. 915 - 970) เป็นกวีเอกสมัยราชวงศ์จิ้นตะวันออก ผลงานเด่นไปทางธรรมชาตินิยม แฝงปรัชญาไว้อย่างลึกซึ้ง

(2) โบตัน ภาษาจีนกลางว่า หมูตัน ฮกเกี้ยนว่า โบตัน แต่จื๊อว่าโบตัว ชื่อพฤกษศาสตร์ว่า

Paeonia suffrutisoca ไทยเรียกต่างกันตามถิ่นที่ ว่า โบทัน โบวตัน แม่ตัน เหมาดัน มีหลายชนิดย่อย บางชนิดดอกคล้ายพุทตาน (*Hibiscus mutabilis* Linn) ดอกไม้ที่คนไทยเรียก โบทันยังมีอีกสองชนิด ชนิดแรกมีอีกชื่อหนึ่งว่า ฮ่องเต็ก (*Epiphyllum Hookeri*) ชนิดหลังทางเขียงใหม่เรียกว่านปูย่า (*Epiphyllum Oxypetalum*) จินกลางเรียก ถันฮวา แต่จั่วว่า ถังฮวย โบทันทั้งสองชนิดนี้เป็นไม้ต่างสกุลกับโบทันของจีน บางคนจึงเรียกโบทันของจีนตามเสียงจินกลางว่าหมู่ตัน เพื่อป้องกันความสับสน แต่ในบทแปลนี้เรียกโบทันตามเสียงจินฮกเกี้ยน ซึ่งคนไทยคุ้นเคย

- (3) ปทุมชาติคือบัวก้านแข็ง เช่น บัวหลวง บัวแบ่งเป็นสองตระกูล คือปทุมชาติบัวก้านแข็งและอุบลชาติ บัวก้านอ่อนหรือบัวสาย
- (4) เป็นสัญลักษณ์ของผู้พัฒนาตนจากความต่ำต้อยไปเป็นผู้สูงเด่นด้วยความบริสุทธิ์ทรงคุณค่า
- (5) ก้านบัวดำนอกตั้งตรง ด้านในโปร่งโล่ง เป็นสัญลักษณ์ของคนซื่อตรง แต่จิตใจไม่ยึดติดในความดีชั่วใดๆ เข้าใจศุญชตา เป็นอิสระปลอดโปร่งสูงส่ง บริสุทธิ์ดังบัวที่ชูดอกอยู่เหนือก้านนี้
- (6) ก้านบัวไม่แตกกิ่งแขนงและไม่เลื้อยเกาะสิ่งอื่น เป็นสัญลักษณ์ของคนที่ไม่เกาะกระหรานและไม่คดเคี้ยวประจบประแจง
- (7) ปัทมา เป็นภาษาสันสกฤต บาลีว่า ปทุม ในที่นี้หมายถึงแทนบัวก้านแข็งทุกชนิด
ท่านอ่านเรื่อง รักปทุมกลาแล้ว ตอบตัวเองได้ไหมว่า ท่านรักดอกอะไร

ริบร้อน (匆匆)

ริบร้อน เป็นร้อยแก้วปกิณกะยุคใหม่ ผู้แต่งคือจูจื้อชิง (พ.ศ. 2441 - 2490) นักวรรณกรรมร้อยแก้วผู้มีฝีมือเยี่ยมคนหนึ่งในยุคสาธารณรัฐ เนื่องจากเป็นครูและนักการศึกษาด้วย ร้อยแก้วปกิณกะของท่านจึงมักแฝงข้อคิดที่มีคุณค่าต่อเยาวชนไว้อย่างแยบยล ดังตัวอย่างเรื่อง ริบร้อน

เรื่องนี้เป็นร้อยแก้วพรรณนาความนึกคิด ใช้ภาพพจน์แบบบุคลาธิษฐาน (Personification) แสดงความรักและเห็นคุณค่าของเวลาได้แยบยลเป็นเยี่ยม ภาษาเรียบง่ายแต่ลึกซึ้ง ให้ความสะเทือนใจ เกิดความรักอาลัยวันเวลาที่ผ่านไปอย่างรวดเร็วตั้งริบร้อน เป็นร้อยแก้วปกิณกะ (小品文) ชิ้นเยี่ยมเรื่องหนึ่ง ผู้แปลพยายามรักษาลีลาเรียบง่ายแต่ลึกซึ้งไว้ตามต้นฉบับ

匆匆

燕子去了，有再来的时候；杨柳枯了，有再青的时候；桃花谢了，有再开的时候。但是，聪明的，你告诉我，我们的日子为什么一去不复返呢？——是有人偷了他们罢：那是谁？又藏在何处呢？是他们自己逃走了罢：现在又到了哪里呢？

我不知道他们给了我多少日子；但我的手确乎是渐渐空虚了。在默默里算着，八千多日子已经从我手中溜去；像针尖上一滴水滴在大海里，我的日子滴在时间的流里，没有声音，也没有影子。我不禁头涔涔而泪潸潸了。

去的尽管去了，来的尽管来着；去来的中间，又怎样地匆匆呢？早上我起来的时候，小屋里射进两三方斜斜的太阳。太阳他有脚啊，轻轻悄悄地挪移了；我也茫茫然跟着旋转。于是——洗手的时候，日子从水盆里过去；吃饭的时候，日子从饭碗里过去；默默时，便从凝然的双眼前过去。我觉察他去的匆匆了，伸出手遮挽时，他又从遮挽着的手边过去，天黑时，我躺在床上，他便伶伶俐俐地从我身上跨过，从我脚边飞去了。等我睁开眼和太阳再见，这算又溜走了一日。我掩着面叹息。但是新来的日子的影儿又开始在叹息里闪过了。

在逃去如飞的日子里，在千门万户的世界里的我能做些什么呢？只有徘徊罢了，只有匆匆罢了；在八千多日的匆匆里，除徘徊外，又剩些什么呢？过去的日子如轻烟，被微风吹散了，如薄雾，被初阳蒸融了；我留着些什么痕迹呢？我何曾留着像游丝样的痕迹呢？我赤裸裸来到这世界，转眼间也将赤裸裸的回去罢？但不能平的，为什么偏要白白走这一遭啊？

你聪明的，告诉我，我们的日子为什么一去不复返呢？

ร้อน

จู่จู่ชิง รจนา

นางแอ่นผินบินลับ, ยังมีวันกลับมา, ต้นหลิวเฉาแล้ว, ยังมีวันเขียวอีก, ดอกท้อโรยร่วงไป ยังมีวันกลับมาแย้มบาน, แต่เธอผู้เปื้อนปัญญา, โปรดบอกเราด้วยว่า, วันเวลาของพวกเราใช่จริงไปลับ, ไม่หวนกลับมาเลยละ? คงไม่มีคนลักมันไปกระมัง? ผู้นั้นเป็นใคร? และแอบซ่อนอยู่ที่ไหนนะ? หรือว่าวันเวลาหนีไปเอง, ขณะนี้ไปถึงไหนแล้วละ?

ข้าไม่ทราบว่ามีวันเวลาให้แก่มากน้อยเท่าไร, แต่ข้ารู้ชัดว่ามันค่อยๆ ว่างเปล่าสิ้นไป. คิดอยู่ท่ามกลางความเงียบ, เวลาแปรผันกว่าวันผ่านมือข้าไปแล้ว, เหมือนน้ำบนปลายเข็มหยดลงสู่ทะเล. วันเวลาของข้าหยดลงสู่กระแสน้ำแห่งกาลเวลา, ไร้สัมผัส, อีกทั้งไร้เงา. ข้าเหวี่ยงโชคชะตา, น้ำตาไหลพรากอย่างสุดระยับ.

ที่ไปก็ไปสิ้นแล้ว, ที่มาก็กำลังมาเต็มที่; ในระหว่างการไปมานั้น, ร้อนฉนวนพอลูกขึ้นมา, ลำแสงสองสามสายฉายเฉียงเข้ามาในห้อง, ดวงตะวันมีขาหรือ, จึงค่อยๆ เคลื่อนไปอย่างเยิบเยิบ; ข้าก็พลอยหมุนตามไปอย่างไม่รู้ตัว, ดังนั้นพอล้างมือ, วันเวลาก็ผ่านอย่างลึบมือไป; พอกินข้าว, วันเวลาก็ผ่านข้ามข้าวไป; ยามอยู่เงียบๆ ก็ยิ่งผ่านหน้าดวงตาทั้งคู่ที่นิ่งมองอยู่ไป. ข้ารู้สึกว่ามันผ่านไปอย่างร้อน, พอยื่นมือออกไปขวางรั้ง, มันก็ลื่นผ่านข้างมือที่กำลังขวางรั้งไป. ยามฟ้าคล้ำค่ำมืด, ข้านอนอยู่บนเตียง, เวลาที่ข้ามผ่านร่างข้าไปอย่างแคล่วคล่องว่องไว, บินผ่านข้าข้าไป. ถึงตอนที่ข้าลืมตามาพบหน้ากับดวงตะวันอีกครั้ง, เวลาที่ผ่านไปแล้วอีกวันหนึ่ง. ข้าปิดหน้าต่างนอนใจ, เงาแห่งเวลาที่มาใหม่ก็แวบผ่านเสียงถอนใจไปอีก.

ท่ามกลางวันเวลาที่ผ่านไปราวกับติดปีกบิน, ข้าผู้เกิดมาในโลกที่มีผู้คนมากพันคนน่าจะทำอะไรได้บ้าง? มีแต่หันรีหันขวายอยู่ไปมา, หรือไม่ก็รีบๆ ร้อนๆ เท่านั้นเอง. ในท่ามกลางความร้อนของเวลาแปรผันกว่าวัน, นอกจากหันรีหันขวายอยู่ไปมาแล้ว, ข้าทำอะไรไว้บ้าง. วันเวลาที่ล่องลอยไปคล้ายควันจางๆ ถูกลมแผ่วพัดสลายสิ้น, เหมือนหมอกบางถูกแสงอาทิตย์อุทัยส่องระเหยหายไป ข้าทิ้งร่องรอยอะไรไว้ (ในโลกนี้) บ้าง? ข้าเคยทิ้งร่องรอยแม้เพียงเท่าเส้นใยที่พลีล่อยไว้บ้างไหม ข้าเปลือยล่อนจ้อนมาสู่โลกนี้ เพียงชั่วดากลับก็เปลือยล่อนจ้อนกลับไปสินะ แต่ข้าคิดไม่ตกว่า โยะจะมาจากวันวารที่ผ่านพบครั้งนี้ไปโดยเปล่าตายด้วยเล่า

เธอผู้เปื้อนปัญญา, โปรดบอกเราด้วยว่า, วันเวลาของพวกเรา, ใช่จริงไม่หวนกลับมาเลยละ?

บรรณานุกรม

- เปลื้อง ณ นคร. 2551. “ประพันธศาสตร์ว่าด้วยร้อยแก้ว.” หน้า 158-219. ใน **คำบรรยายภาษาไทยชั้นสูง**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาหน้า.
- , 2541. **ศิลปะแห่งการประพันธ์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง. ราชบัณฑิตยสถาน. 2545. **พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมอังกฤษ – ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- สุชีพ ปุญญานุภาพ. 2525. **พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- Abrams, M.H. 1975. *A Glossary of Literary Terms*. Thammasat University Press.
- 辞海编辑委员会. 1981. 《辞海文学分册》. (พจนะ – สารานุกรมฉือไห่ บรรพวรรณคดี) 上海: 上海辞书出版社.
- 丁福保. 2002. 《佛学大辞典》(พจนานุกรมพุทธศาสตร์). 北京: 文物出版社.
- 冯明之. 1969. 《中国文学初步》(ประวัติศาสตร์วรรณคดีจีนระดับต้น) 新加坡: 星洲世界书局.
- 蒋凡等. 2003. 《古典散文》(ร้อยแก้วจีนยุคเก่า). 上海: 上海教育出版社.
- 中国大百科全书编辑部. 1986. 《中国大百科全书: 中国文学》(มหาสารานุกรมจีน: บรรพวรรณคดี). 北京: 中国大百科全书出版社.
- 贾传棠等编. 1986. 中国古代文学词典 (พจนานุกรมศัพท์วรรณคดียุคเก่าของจีน). 郑州: 文心出版社.
- 钱钟联 等著. 2003. 《中国文学大词典》(พจนานุกรมวรรณคดีจีน). 上海: 上海辞书出版社.
- 朱自清. 1980. 《朱自清全集》(ประชุมนิพนธ์จื้อชิง). 文化图书公司.